

Hupbulwatan -1 / hekaýalar toplumy

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 января, 2025

Hupbulwatan -1 / hekaýalar toplumy HUPBULWATAN

I.

Şol ýylyň gyşy ýaman geldi. Akrabyň burny görnenden, howa çakyr aýaza tutdy. Uly çille girip-girmänkä-de boraganlap gar ýagdy Onda-da ne ýagmak?! Asmandan ýere, ýerden asmana üfläp guýdy durdy. Hepbik ýaly garrylaram: «Allanyň beren ýasynda kän gary depeledik, ýöne soňky otuz-kyrk ýylyň içinde beýle gaý-tupany gören däldiris» diýsiberdiler.

Ine, şol «gözüni açyp bolmaýar» diýilýän günleriň biriniň daň-säher çagty Garagumyň gaýra etegindäki Kepderihana obasynyň üzük-düzleri düzüw öýleriniň birinden ýaňja bolan bägejigiň jägildisi eşidildi.

– Uzak ýaş bersin-dä hernä Hudaýym, kemis doguldy bu çaga-ha. Meň hasabymdan-a ýene iki aý garnymda götermelidim muny.

Ejesi Ogulboldy ýaňja göbegi kesilen oglanjygy eline almanka agydyr ahmyr bilen şuny aýdyp delmundy.

– Goýup otur, salaty, ýedi aýlygyňam ýolbars ýaly bolup gidiberýäni kändir. Gyý-w, baryň, Hojabagydan soraň, bujagazyň adyna näme dakjakka? Derrewem ilerkı Annamät mollaň yzyndan bir oylan ýüwürdiň, azan aýtdyrar ýaly muň gulagyna...

Galaňyraman şeýle tabşyryk berip ýören bujagaz bägejigiň garry enesi Aýjan mamady.

Hojabaý diňe Bedirkent töwereginiň däl, tutuş jelagaýyň belli seýsidi. Diňe olam däl. Ol maldardy, şu kesp-kärden «depseň yranmaz» diýilýäne ýetiberen baýdy.

Hiç kime gep syzdyrmaýan agrasdan dymma Hojabagyň içinden ola garaşýany weli çyndy. Käbirleri ýaly guwdurap iki-uç heleý alyp, seteran öý dikip, şolaryň arasynda ýeke öýliň horazy ýaly abşarylyp gezmegem ýaňy kyrka ýetiberen baý göwnüne jaý

bilip baranokdy. Gaýraky käliň gyrasynda oturýan Sopy baýyň ýaşajyk üçünji heleýi dört-bäs ýyllykda talabany bilen tutulansoň-a, bu hakda göwnünde dörän közjagazam gaýym petikläpdi.

Özi weli gyzyl-çyzyla gezek gelende juda bir ak jüýje-de däldi. Mahal-mahal küyi tutan wagty «Şo ýerde ýaman gowy at barmış diýip tarypyny edýäler» diýi, Hazaraspi diýdi, Gazawat ýa Pirsı galasy diýdi, atlanar gidibirdi. «Mal üstüne aýlanyp gaýtjak, pylança wagtdan dolanaryn» diýip, gyr alaşasyny sápjedip ugranda-da, iňňedençykma gyrmazy dona ýa bolmasa egnindäki guly gyrylmadyk agar çäkmene, täzeje dolagyň üstünde ulurak ýaly görünüyän oltaňy tekiz täp-täzeje çokaya seredip, gorer göze-de: «Häý, öz-ä bu gurgun eşik bilen tot-tozanly örä, horaşaja çopan goşuna däl bolaýmasa ugruň» diýäýmelidi. Şeýle bolanda, ömürboýy Hojabaý bilen basdaş Dowly paň mys-mys gülerdi-de, hemmä eşitdiribräk şeýle diýerdi: «Hojabaýyň gözläp çykýany şu gezek at däl-de, baýtal, şoňam iki aýaklysy bolmasa bilenem ýalan. Bir ýerlerde yşnaklyja bir etegi uzyn bar diýip eşidip, şoň yşkynda selpemäge barýan mes zaňhar diýerler muňa».

Kim näme diýse-de, Hojabaý seýis ederini bilýän, çapanyny suwdan säginmän çykarybilýän kişilerdendi. Özem, haýran galmaly, ýumruk ýalylygyndan bäri diňe öz kellesine geleni biçip-keserdi. Öldür Alla, özgäniň maslahaty, başga biriniň geňesi bilen işem tutmaz, diýenine-de gitmez. Pygamber ýaşyndan agyp barýan kakasy Çary baýyň diýenini, «şuny şeýdäýseň dogry bolar», ýa-da «şol işiň başyna barma, peýdasыndan zyýany köp bolaýmasyn?!» diýen pendini tutsa tutar, ýogsam onam öz kellesine gelşiçe eder goýberer. Özem şeýdäýende-de okuny nyşanadan sowa geçirmez, juda gözüm ýok edip, töwekgellige uraýan bolmasa. Gurt gaýratlylygyna weli telpek goýaýmalydyr.

Bir gezek şeýle waka boldy, dokuz-on ýyl geçiberipdi ondan bäri. «Çürüidepe» diýilýän oýdaky sürüsiniň çopany Begbaý tasap gelende güýzüň ýüzi gaýtmadyk günü öylä agypy. Ak öýün gündogaryna atylan gülli keçäniň üstünde gyşaryp çáý szýyän Hojabaý bir aýagy çala ýempeýän çopanyň çakgan hereketi hem-ä

geňirgendirdi, hemem az-kem haýykdyrdy.

– Betbagt, bolup gelſiň näm-aýt, jynlydan gaçan diwana ýaly, eýgilikmi özi?!

Çopan ýaryk-ýaryk bolan dodaklaryny ýalap, keçäniň gyrasyna lampa çökdi. Öňüne süýşürilen käsedäki çäýy gyzgynlygyna hopurdadyşy bogazynyň tüýdäge dönenini aňlatdy.

– Hojabaý inim, halys elajy guratdym, ýogsam eýle-beýle bela bolsa özümem bir zat etjekdim...

– Galtaman, beýleki bir daramadymy, galany hiç-le.

– Äý, şü gezekki gelen-ä galtamandanam ýaman boldy bize. Dym gün berena-gaýt, ol-a!

– Hany, anygrak pyşgyrsana?!

– Mundan bir hepde ozalrak, gije ýarymdan aganoň, süri bir tebil tapdy, heýwere saklap bolarly däl görsek. Goýunitlerimizem ýer ýuwdan ýaly, ýogsa bilýäň-ä Aždar bilen Gyzylgöz agzy ýalak ýaly, gulaksyz, guýruksyz köpeg-ä ikisem. «Näm bolaýdyka?» diýip, Metdi ikimiz çokaýy gowaldaň sokup eňdik. Bir görsek, Aýyň symgylt ýagtysyna ala-mula bir bela guýrugy degirmen ýaly semiz öwejiň bokurdagyndan agyz salşyna, alaňdaň aşyp barýa! Görlen bela däl, möjege-de meňzänok, gelegurda-da.

Irden turup yz çalyp görsek allowarradan aşypdyr. Dek üç gün geçirip ýaňky peläket ýene daňyň öň ýany sürä darady. Ondan gorkusyna iki aýagy dušakly düýämiz bagyny üzüp patanaklap gitdi, iki günden Ýelliniň oýundan itiň gününde tapyp getirdi çolugym Metdi. Gepiň hullasy, ýene bir öweç gitdi. «Bu görülmek aldajy nämekä?» diýip, özüm höküdikläp goňşy oýdaky Annaş keliň ýanyна gitdim, «Aýak biteliň bări şu çölün içinde sözen taýak göterip ýörsüň, şeýle-şeýle sypatly zat dym gün berenok bizdäki sürä» diýsem, ol-a «Wah!» diýlen ýaly edagady.

– Näm diýenini aýtsana, çaltrak. Gyl ýuwdana dönderdiň-aýt, sen-ä.

– «0 bela alajabarsdyr» diýdi Annaş kel-ä. «Ýaman ýerem, agzy öwrenen sürüsiniň düýbüni tüketmäni şo ýerden aýagyny çekmez» diýdi, agzyna bismil çykmyş kel. Dehin şondan bărik depişim, «Men gelýänçäm başa gelenini gorüber» diýip sürini Metdä taşlap...

Hojabaý silkinip ýerinden galdy:

- Gideli eýle bolsa ir günü giç etmäni. Nämeli geldiň, düýelimi ýa?..
- Eşekli.

Hojabaý mal ýatagynyň töwereginde gydyrdanyp ýören sillinň uzyn ýigide gygyrdu:

- Seýil, derrew Bedenäni eýerle, bejit bol. Neme, dor alaşanam Begbaý münsün, onam taýyn et.

Bedene tüýs adyna mynasyp atdy. Ýomut atlaryna mahsus kelte büçüwräk boýnuny öňe atyp ugrar weli, tüýs bedene ýorişi-dä görseň! Toýnagy gyzyp, ýorga tutup ugraram weli, giň sagrysynyň üstünde suwly käse goýaý, hergiz çaykanmaz. Şonuň üçin-dä näme: «Hojabaý seň şü Bedenäni eýersiz münseňem aşagyňda ýassyk bar ýaly» diýişýänleri. Omuzlak, öň aýaklarynyň arasy giň, maňlaýlak mele ýorga ýumurtga ýaljakdy.

- Seň aňyrda gapanyň bamý ýa alalymy?

Hojaýynyň sowalyna çopan gyssanmaç jogap gaýtardy:

- Aşagy keçeli towşan gapanam bar, aranynyň arasy giň möjek gapanam bar.
- Onda şo aýakly hyrlyny ýanjagyň ýanyndan nilini ýokaryk edip as, o horjunyň bolsa bări beräý, Begbaý. Sürdük onda!

Nilinden däri dykylyp otlanylýan bu aýakly hyrly şu jelegaýda ýeke-täk diýen ýalydy. Ony mundan iki ýyl ozal Hojabaý Orenburgdan hemise Hywa söwda kerwenini gatnadýan Nyigmatdan eslige kümüş gyran berip satyn alypdy. Şu töwerege düşse Hojabaýkyda ýazylyp-ýaýrap ötýän Nigmatullin edilýän hezzet-hormatyň hatyrasyna däriden doldurylan iki sany çaklaňja haltany mugtuna taşlap gidipdi.

Guşluk ugraýylaryna Gün eňegini ýere diräberen uçurlarynda «Çüridepä» ýetdiler.

- Goýun maly gaty gorksa derrew etini çekmek bilen boluberer eken, Hojabaý aga. Ynansaň, şo azamat ýyrtyjy aralaşaly bări şu janawarlear örüde-de agyzotuny idali alybilenoklar. Depesinden guş uçsa-da, alaka hininden çykyp çygyrsa-da, tisginişip durýan bolaýdy bular halys.

Saglyk-amanlyk soraşylyp-soraşylmanka, Metdiniň şu zeýrenji Hojabaýy hasam çuslandyrdu. Atýüzdäki darrak maňlaýda goşa

çyzyk bolup geçýän gasynlary sypalap, entek ak görünmeýän gür murtlaryny dözümlü-dözümlü towlap goýberisi: «Hany, şo agyzlara uçuk gaýnadan ýyrttyjy bilen bir tizräk duşup bolsady!» diýilýäni aňladýardы.

Şol aşam Aý garaňky boldy. «Öz-ä, şeýle tümlük awuny aňtaýan möjekmidir şuňa meňzeş dört aýakly aldajy üçin tüýs geregidir. Haýwan diýjeksiň weli, üşügi adamyňkydan artykdyr şuň ýaly amatyny aňtanda. Senem-ä görnäýseň gerek, alajabars aga».

Hojabaýy içki çen-çaky aldamady. Ýarygijeden agyberende giň oýa gabalan goýun sürüsi gürre ördi.

«Meger, sen zalym, şu gapdaldan gelseň gerek?!» diýip, irgözinden gaba sazaklygyň çetinde dikip goýan tüpeňine tarap ylgan Hojabaý çopanlara: «Şo belaň göni gabadyna barmaň, gowusy, haý-küşi ýetiriň-de, şu ýerden gozganmaň!» diýip tabşyryp ýetişdi. Heýwere Çakganlyk bilen özünü sürä uran alajabarsyň bir-ä symgylt göwresi çala göze kaklyşan ýaly boldy, birem wägirene dönen agyr suriniň tapyr-tupury gulaga ildi. Şol wagtam pelteli tüpeňiň agyr «towhuldysy» sähra ümsümligini dilip goýberdi. Yaňy gündogardaky ýapa dyrmışan alajabars süýräp barýan, ýok, keseligine arkasyna atan semiz toklusyny taşlap, özünü gapdala zyňdy. Bu zatlaryň hemmesini ýiti gözü gije garaňkylygynam parran kesýän Hojabaý görüp ýetişdi.

«Meger, nyşanam sowa geçen däldir, Alla?!» diýibem, çabalanyň ýatan tokla tarap ylgady. Yöne damagyndan ýiti diş hanjar bolup ötensoň, aýak kakyp ýatan toklynyň tòwereginde gara-gura-ha däl, ys-kokam ýokdy.

– Häý, sypypdyr-ow!

Hyrçyny dişläp, ahmyrly ýer depende Hojabaýyň çokaýynyň ujyçaňap gitdi.

– Bäh, bärde gan zy bar ýalag-aýt?!

Guşy uçana dönen Hojabaý çopana tarap hyrra öwrüldi:

– Nirde? Gözüňe görnen bolaýmasyn-ow, Begbaý?...

– Ýak-daýt, ynha, besse bolup dur-a, jan aga!

– Boldy, nesip bolsa, indi dabany gyryldy biläý munuň.

Daň ujy gyzarmanka Hojabaý eýýäm Bedenäniň üstündedi.

Ugralmanka düýbünden çapyp gabygyny ardyp alan ýogyntap sözen

taýagy öňüne basypdy, dolaga gysdyrylan garatap pyçak sag aýagyny çala galdyrsa eline geläýmelidi. Hyrlyny zyňyp gaýdypdy. Hyýaly ýyrtyjyny ýadadyp, kowalap, surnukdyryp almakdady. Alajabars ýaralanan ýerini aldygyna ýalasa-da, käte daman gan ak çägede onuň gidiş ugruny mesaňa edip durdy.

Garagaryn ýaman zad-ow?! Janajygyna ýeke depe geçip-geçmän, süýrän semiz toklusyndan parçalap alan ýarty guýrugy lak-luk atypdyr, anha. Hol gür ýylgynlygyň daşyndan aýlanypdyr weli, meger, agralan garyn bilen gyzan aýaga dynç bermekçi bolana meňzeş. Haýwanam bolsa ätiýaçly, yzarlanar gorkusy bilen ýene seňkildäp, öndäki adyrlyga dyrmaşypdyr. Ýara çep böwürden degen borly, görýämiň, çägedäki besse yzlar şoň salgysyny berýä.

Kowgy Gün guşluk ýerine barýança dowam etdi. Ýarasy egbarladan borly, haýwan ahyry çürelip gidýän depäniň bări etegindäki gabşal çeti-çerkeziň arasyň özünü atypdyr. Ýyrtyjynyň daşda däldigini ilki duýan Bedene burnuny pysgyryp, toýnaklaryny peşedip, käte-de ýagyrnysyny gamçy çawlasa-da dikilgazyga dönüp, bolmajasyny boldy.

Hojabaý çuslandy. Oňa deňijem, näm bolsa, şo bolsuna salan alajabars, ýerden çykan ýaly, atyň dik alnynda somaldy. Ätiýaçdan aýagyny üzeňiden ýazdyryp oturany gowy bolaýdy, Hojabaýyň. Ýogsam çarpaýa galan atyň aşagyna düşüp, gözü gyzaran ýyrtyja şam boljagynyň ujy iki däldi. Häliden çep eliniň tirsegine çenli çöpür ýüpi gaýym orap oturan Hojabaý sözen taýagyny harlap zyňan ýyrtyjynyň giň açylan agzyna gysdyryp ýetişdi. Bar görenem băbeneginden çykaýjaga meňzeş, janalgyjyndan ýaňa ýanyp duran ganguýma goşa göz hemem syh ýaly bolup duran alynky iki diş, uzyn sallanan gyzyl dil boldy. Maýmyň çakganlygynda taýagy hatap ýaly açylan agza gysdyryp ýetişen Hojabaý sag elini bat bilen ýyrtyjynyň aç bykynyna «Ýa, Alla!» diýip inderdi. Golboýy garatap pyçak süňke ýetenini aňladyp «hütürt» etdi. Ýyrtyjy erbet hyňrandy. Bar güýji goluna geçen adam pyçagyň şırmaýy sapyny çepe-saga towlady-da, yzýanam yza silkip goýberdi. Içgoşy çogan alajabars ak çägäni gara-gan edip, iň soňky gezek hyňrandy-da, agyp gaýtdy.

– Telpek nirä düşdükän-aýt?
Öz-özi gürlän Hojabaý tüňüräk maňlaýdan owasy giň çukurrak
göze inen aju deri cep ele oralan çöpür ýüp bilen sylyp,
hasyrdap ýerinden galdy.
Ol dyzlarynyň çalaja sandyraýanyny duýup, gahar bilen
tüýkürinjek boldy. Ýone sähel salymda tebit bolan owurdynyň
içinde öl tapmady.

– Wä-ä, bu belany läş edip taşlagapdyr-aýt. Gaýratyňa
berekkella seň!

Säpjedip sürüp gaýdan düyesini çökermäge-de howlugyp, howutdan
syrylyp düşen Begbaý çopan gelşine hol gapdala zyňlyp düşen
gara silkmäni alyp, çägesini-çöpüni kakyşdyrdy.

– Bu eýmenji indi sürä daramak hysyrdysyndan-a dyndy, Begbaý!
Hamynyň içine selin dykylan alajabars soňam gözü düşenlere
«bäý-bä» diýdirip, Hojabaýyň garadangaýtmazlygynyň şayadyna
öwrülip gitdi.

Ýone, adatça, dagda, gylda gezýän alajabarsyň nädip çole
geleni, onda-da ala-böle öz sürüsine erjeşeni Hojabaý üçin
çözülmedik matal bolup galdy.

Şu wakadan üç ýyl soň, hamyla aýaly Ogulboldy agzy bimaza
bolanda, ömür görmedik, diňe düýşüne giren alajabarsyň etinden
aş saýlapdy.

Gurbanmämmetjikden öňem bu öýde bäbek jägildisi eşidilipdi.
Ese-boýa galan iki gyz ýaňja dünýä inen jigijiklerini bir-
birinden gabanyp söýgüleýärdiler. Gyz hamraklygyndan,
«šeýtanjyklykdan» bolmagam ahmal weli, ýone Gurbanmämmetjikden
ozal iki oglan doganjyklarynyň ötri gysgalyk bilen dünýäden
gaýtmagy olaryňam ýüreginden çykanokdy.

– Köne at goýmaň bu gezek. Yrymyna görä, akja gar bilen geldi
bujagaz. Onsoňam gurban aýy doguldy, Gurbanmämmet dakyň adyna!
Aýjan mama aýtdy – gutardy. «Sadaka belany iýer, iman gümany»
edibem, eşegaraba iki sany semiz öweji atdyrda: «Baryň,
Lälezematada Gurbanmämmet janyň sag-aman eýigip gitmegi üçin
hudaýýoly berip gaýdyň. Üç tamdyr petirem atyň başga bir
arabaň üstüne!» diýip tabşyransoň, birhili ynjalana döndi. Öz
ýanyndanam aldygyna Biribara mynajat edip ugrady: «Jan Allam,
edeniňe şükürli, etjegiňe kaýyldyrys. Köki ir kesilen öňki

ogul agtyjaklammyň kysmaty bir şu baladan daşrak düşsün! Hojabaý oglumam bir ili depeläp, kada-kowahaty äsgermän ýören ýigit däl. Iliň biri, şükür! Ata-enesine, dogan-hyşdyna eden synagyňdyr gudraty güýçli, ýogsam ýedi ýaşan torsuk ýaly oglanjyk mundan öň gyzamykdan gidibermeli?!

Ýeri, ikinji ogul agtyjagym düňküldäp geziberse bolmaýamydy, wa-ah?! Olam ýaň dil çykaryp-çykarmanka ... pyntyklygyna soldy, ne derdi-bela uçranyňnam aňabilmän uwuntyrap galyberdik neressijigi gara ýere tabşyryp. Dok öyüň ýaň aýak bitenje balasy awy içen ýaly bir «hyýk» etdi-de, gözünü agdaryp gidiberdi.

Taňrym, şu gezek bir ezmaýyşlyk et bize. Hol-ha, pygamber ýaşyna aýak atan atasy şu bäbejik «jäk» diýeli bări gözüne çiş kakylana döndi.

Mendenem köp ýaşan Merýem kempir: «Kemisli bolsa, garaňky jaýda kyrk gün saklaň. Çagany emdirmäge-de diňe ejesi girsin, onda-da aglanda hemem arlyk-kirligini täzelemeli bolanda. Kyrk günden soň başam barmajygynyň agaryp duran ýeriniň aşagy gyzarypjyk ugrasa adam bolar» diýeli bări salymyz suw üstünde. Atasy Çary-ha görýän bolsaň düşegini şo çagaň ýatan tamynyň gapysynyň agzyna süýräp eltip eplenip ýatyberdi, «Häýt, gelin, aglamasa-da Gurbanmämmet jany bir emdirip gaýt» diýip. «Sesi çykanok weli, baryp bir diňşirgenip gaýdyň-a!» diýip, zol galpyldap otyr.

Bu bäbejigiň damar alyp gaýdýan köki-hä kelte bolmadyk ebedinde. Ýone ygbalyndakydyr-da elbetde, Hojabaý oglumyň erkejik oglanyň dyrnagyna zarlygyna bagrym gyýlyberýädi. Ýaň kyrkdan agan ogluma: «Bolmasa sen ýene bir uzyn etekli bilen nikalaşaý!» diýmäge meň-ä dilim baranok weli, muň özem etmez öýdýän ony. Aslynda sulhy söýüp alany şü Ogulboldy oň. Ýekeje aýal doganymyň körpe gyzy bu gelnimem. Ýumry-ýumşak, eli işli, gara ýer ýaly gelniň üstüne abşarylyp duran bir salatyny getiribem... Ýog-eý, daş edewersin! Bu tohum öňem «Iki hatyn bir är-üç aýal bolar» ediberýänlere baş ýaýkap ýörenlerden-ä. Heleýsek tohum däldigine, şükür. Häh-k, ýone göwnümi aldamaýyn weli, şu küçene öwrülip ýatan atalarynyň-a döşünü daňdan şemalyna tutup ýören wagty bimahalçak turup gidibermesi bardy öz-ä. «Nirä?» diýersiň, «Ýatybersene-aýt: jöwene suw

açmalydym, şumat ýadyma düşdi» diýer. Kä gezegem «At hokranýa weli, bir del haýwan gördü öýdýän?!» diýip, ses-selem ýogam bolsa, ýarygijeden soň hasanaklap galar gidiberer. Daňyň ujy gyzaranda-da geler tasap. Agzyňy gymyldatmankaňam jogaby taýyndyr: «Garsakmy ýa möjekmi – bir zat gözüme ildi, at ahyrynyň gapdalynada. Elime ilen taýagy alyp mündüm söbügine. Obadan çykýança kowdum, aldyrmady, gaty gaçdy. At münüp, toýnak sesine il örüzip ýörmäýin diýdim-dä, ýogsam-a sypdyrmazdym-la». Tapýan bahanasyna güljegini-gaharlanjagyň bilmän, ýanyna togalanarsyň, olam ynandyrandan bolup eline kündügini alyp hol çöpüň içine ýegdekläýer. Häý, ýasykesilmedikler. Şondan galandyr-da, elbetde, «Erkegiň çöpe siýmeyäni seýrek» diýen gepem. Weý, bolýa-la. Ahyry-ebedi şu gara gulpaklyja agtyjagym düňküldäpjik gitse bolýa. Onsoň-a dokuzymyzy hasam düzedýä Allanyň şujagaş guly».

Gurbanmämmetjik kyrkçileden soň, tüweleme, özünü tutup, etigiberdi. Ele tutak bolandan aýak bitýänçä Aýjan enesi çagany diňe emme küýsän wagty Ogulboldynyň eline beren bolaýmasa, galan wagt ony çakyry çykan aýaklarynda hüwdüledi. Soň weli basdaş tapyldy. Gojalygy sermeläp başlanam bolsa, synasy derek ýaly dik Çary baý agtygy bilen kelte tirkelen ýaly bolaýdy. Özem ol Gurbanmämmedi, turuwbaşdan, selteň tutmady, dözümlü darady. Özi ýaly çagalar aýagynyň ýelini çykarmak üçin çybykdan at münseler, Çary baýyň agtygy goljagazyny batlandyryp garagajyň ýa tuduň hapbasından atasynyň ýasap beren kemanynda serçe atar. Deň-duşlary eşek münmäni öwrenip ýörkäler, Gurbanmämmet atasynyň soňky döwür gaty seýrek münýän ýuwaş ýabysynyň üstünde joňkaryp otyrdy. Halaýan zadam bu janawari ýalaňaç münmekdi. «Ýykylarsyň, eýersiz münme» diýilse-de, kes-kelläm etmezdi. Bir gylygy weli agyn deň-duşlarynyky bilen bap geldi. Sünnetden soň düňküldäp ugraýan garajürjeneje çagalaryň iň halaýan pişesi bir bölek dowary ýa-ha öňüne salyp, ýogsamam öz jyny jyňkyryşýan dosty bilen birikdirip bakmakdy. Beýtmek, dogrusy, ata-eneler üçinem, olardan dogup-döränler üçinem edähede öwrülip gidipdi. Baý çagasy bol, garyp çagasy bol, ortatap öýüň çagasy bol, tapawudy ýok, dowary öňüne salyp gitmek hem-ä kadady, hemem

keýpdi. Uly ýapynyň ýüzüne ýaýrap oturan obany her säherde goýun-geçiniň öri küysäp lägirýän, mäleýän sesi oýarardy.

Agtygyny terbiýelemegiň, oňa perewüş etmegin bar keşigini öz üstüne alan Çary baý söwer agtygyny, garaz, il ugruna goýberse-de, gaty kösemegem islemedi. Goşa duran sekiz ganat ak öýleriň ýeňsesindäki ýylgyndan edilen giň ýatakda lägirýän goýunlardan azam däl, köpem däl, alty oýnamyny agtygynyň öňüne saldy. «Gurbanmämmet jan, köşegim, saňa şularam güýmenje bor. Süriniň galanyny Pälwan agaň bakar» diýdi.

Atasynyň aýdanam öň üçin kanun. Pälwan agaň diýilýäni daşkynrak garyndaşlarydy. Ýumruk ýalylygyndan ýetim galansoň, ol möngözlükden şu öýden orun alypdy. Dogabitdi çep aýagyny ýempäp alansoň adynyň yzyna «agsak» lakamam goşulyypdy. Atasynyň keýpi kök wagty oňa: «Agsak han» diýäýmesem şonuň üçindi. Ýumry-ýumşak Pälwan weli, özge adamlar bu sözi göni ýüzüne aýdanda-da gaty görüp duranokdy. Ol, Gurbanmämmetden bäs-alty ýaş uludy. Özem ony edil dogan inisi ýaly eý görýärdi.

Gurbanmämmet üçin çagalygyň hezil dünýäsi başlanypdy.

dowamy bar >>

Gurbannazar ORAZGULYYEW. Hekaýalar